

Stadhuis Amsterdam
Wethouder mr. dr. G.D. Dales
Amstel 1
1011 PN Amsterdam

afdeling:
Projectbureau Noord/Zuidlijn
referentie:
02454.JG
behandeld door:
ir. J.L. Geluk
doorkiesnummer:
020 - 556 5420
faxnummer:
020 - 556 5708
e-mail:
geluk@ivv.amsterdam.nl

Amsterdam, 23 augustus 2002

onderwerp: risico analyse in antwoord op uw brief d.d. 7 augustus 2002 punt 4

bijlage(n): 1

Geachte heer Dales,

Naar aanleiding van uw bovenvermelde brief stuur ik u -in antwoord op punt 4- de financiële risicoanalyse van het project Noord/Zuidlijn van 21-08-02.

De financiële risico's van het volledige project conform het DPvE (definitief programma van eisen) zijn door het projectbureau Noord/Zuidlijn geïnventariseerd. Daarbij zijn niet alleen de risico's onderzocht met betrekking tot de reeds aanbestede 7 contracten maar ook die met de overige contracten zowel als de overige risico's. Daarmee is beoogd een compleet inzicht te verschaffen in de financiële risico's vanaf heden tot de oplevering van het project.

Bij deze analyse is alle beschikbare kennis naar beste weten en kunnen ingezet. Voor wat betreft de thans in aanbesteding zijnde contracten merk ik het volgende op: In de van Amsterdam gevraagde extra bijdrage van € 132 miljoen zijn de actuele aanneemsommen van de zeven contracten verwerkt. In de analyse is aangegeven welke risico's per contract worden voorzien. Daarbij is geconcludeerd dat ofwel sprake is van een normaal risicoprofiel of wel dat de risico's binnen aanvaardbare proporties zijn. Op grond daarvan acht ik het verantwoord om de besluitvorming tot aanleg van de Noord/Zuidlijn te voltooien in de vorm van het voorgenomen Raadsbesluit van 2 oktober aanstaande. Uiteraard zal ik mij inspannen om het project binnen de geschetste kaders te realiseren.

Vertrouwend u hiermee naar genoegen te hebben geantwoord, tekent,

met vriendelijke groet,

Ir. J.L. Geluk
Directeur Noord/Zuidlijn

dienst Infrastructuur Verkeer en Vervoer

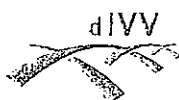

Post accoderingslijst

Project/archiefcode : 07.521-2 / 07125 / map A
 Antwoord op postnr.: 1411 (zie brief punt 4.)
 Ons kenmerk: 02454.JG
 Auteur: JG
 Gezien door/paraaf:

kopie aan:

☒ Archief	☐ PA
☒ Daily file	☐ SB
☐ PB NZL	☐ RB
☒ MT NZL	☐ JB
☐ Bouwmanagementteam	☐ MB
☐ Communicatie	☐ JG
☐ F&P	☐ AG
☐ Omgeving	☐ PG
☐ Stafbureau	☐ MH
☐ Secretariaat	☐ RJ
☐ Voorpost Nes	☐ EJ
☐ Voorpost Zuid	☐ PK
	☒ AKL
	☐ AK
	☐ LK
	☐ MK
	☐ LKW
	☐ SL
	☐ DP
	☐ MTTTS
	☐ MV
	☐ DDZ
	☐ AB, t.a.v. _____

VERTROUWELIJK

Notitie: recapitulatie risico's NZL en specifiek: risico's zeven contracten

N.a.v. brief 7 augustus 2002 wethouder Dales aan Projectbureau NZL

PB NZL/21 augustus 2002

Wethouder Dales vraagt in zijn brief van 7 augustus 2002 aan de directeur van het projectbureau NZL de bevestiging dat er niet – ten behoeve van het streven om binnen budget te blijven – onderdelen en risico's buiten de contracten blijven, die later alsnog opduiken.

In deze notitie:

- I. Context: de actuele projectkosten
- II. Recapitulatie risico-analyse
- III. Specifiek: risico-analyse zeven contracten
- IV. Overall-conclusies zeven contracten

I. Context: overzicht projectkosten en bouwkosten

In de raadsvoordracht van 24 juni 2002 zijn de projectkosten begroot op EUR 1407 mln tegen prijspeil 2001. Voor het uitvoeringskrediet worden de bedragen opgenomen tegen prijspeil 2002. De projectkosten bedragen tegen prijspeil 2002 EUR 1469 mln. Overzicht:

<i>Projectkosten in EUR mln</i>	<i>Cf Raadsvoordracht juni 2002 (prijspeil 2001)</i>	<i>Cf aanvraag uitvoerings-krediet (prijspeil 2002)</i>
Bouwkosten	1139	1192
VAT-kosten	231	238
Bijkomende kosten	37	39
Totaal	1407	1469

De bouwkosten bedragen geactualiseerd tegen prijspeil 2002 nu EUR 1192 mln. Hierin zijn inbegrepen de actuele aanbiedingen voor de zeven contracten. Deze bouwsom is als volgt te specificeren:

<i>Specificatie totale bouwsom</i>	<i>EUR mln (prijspeil 2002)</i>
Aanbesteding 7 contracten *)	641*)
Nog aan te besteden: Afbouw en installaties 7 contracten	98
Nog aan te besteden: contracten Noord en Zuid en baan/bovenbouw	374
Onvoorzien	47
Restant risicofonds voor bouwkosten	33
Totale bouwsom	1192

*) EUR 610 mln tegen prijspeil 2001

II. Risico-analyse: recapitulatie

De risico's van de NZL zijn in hoofdlijnen als volgt te verdelen:

I. Normale risico's bouwkosten

Dit zijn de gebruikelijke risico's op meerwerk. Hiervoor hebben we een reserve onvoorzien van EUR 47 mln, ongeveer 4% van de bouwkosten.

Conclusie: redelijkerwijs voldoende

ii. Marktrisico's huidige 7 contracten

Dit probleem is opgelost nu de actuele aanneemsommen van de zeven contracten zijn verwerkt in de projectkosten en er dekking is voor het financieel tekort.

Conclusie: risico verwerkt.

iii. Marktrisico's nog aan te besteden afbouw/installaties zeven contracten, en overige contracten

Hiervoor hebben we nog EUR 33 mln aan reserves uit het risicofonds. Wij achten deze reserve redelijkerwijze voldoende. Voor de civiele contracten in Noord en Zuid vindt de aanbesteding plaats in een periode waarin deze markt veel minder overspannen is – mogelijk zelfs een situatie van overcapaciteit – dan bij de huidige aanbesteding. Het karakter van deze contracten is bovendien anders dan die nu aanbesteed zijn. Ze zijn vergelijkbaar met de Y-tram. Bij dit werk zijn de aanbestedingen praktisch op het niveau van de ramingen uitgekomen.

Voor het onderdeel "afbouw en installaties" van de zeven contracten (2006 en verder) geldt een soortgelijke inschatting.

Onderdeel baan/bovenbouw (2005/2006 en verder) is risicovoller en zal naar onze verwachting de meeste aanspraak doen op de reserve.

Conclusie: tenzij de markt structureel overspannen blijft gedurende de hele verdere looptijd van het project, zijn de reserves redelijkerwijs voldoende.

iv. Specifieke risico's binnen bouwcontracten

Zie hierna onder zeven hoofdcontracten.

v. Indexering

Disproportionele verschillen tussen de index die de gemeente jaarlijkse betaalt aan de aannemers van de zeven contracten (GWW-index) en die de gemeente ontvangt van het rijk (afgeleide van IBOI) zullen zich waarschijnlijk niet voordoen. Maar uitsluiten van een nadelig verschil voor de komende negen jaar kunnen we niet, zeker niet gelet op de actuele discussie in Den Haag om in het kader van bezuinigingen de indexering voor overheidsprojecten in te perken. De gemeente zal voor het verschil tussen index rijk en index aannemers, en voor de indexering van het gemeentelijk aandeel zelf, steeds jaarlijks achteraf de balans opmaken.

vi. Overige risico's

Dit is het rijtje "bekende risico's" BTW, rente, CAR, RAI, grondafvoer en extra VAT-kosten. Hieraan nog toe te voegen de risicopost "bouwstroom". Voor deze risico's is uit het risicofonds nog EUR 47 mln beschikbaar.

- De CAR-premie zal hoger uitkomen door de verslechtering van de (her)verzekeringsmarkt na 9/11. VGA kan nog geen indicatie geven.
- Voor station RAI, grondafvoer en bouwstroom zullen we systematisch blijven zoeken naar optimalisaties en kostendragers buiten het project, om de druk op de reserves van de NZL waar mogelijk te beperken.
- VAT-kosten: hier zit een reëel risico op overschrijding op het onderdeel directievoering en toezicht. Het budget hiervoor is te krap bemeten, gelet op de ervaringen bij de Tijdelijke Maatregelen. Risico op overschrijding van orde grootte EUR 10 mln. Daarnaast heeft de bijzondere dynamiek van de aanbesteding een behoorlijke hap uit het onvoorzien voor de VAT-kosten gedaan (ca EUR 2 mln van ca EUR 4,5 mln). Uitgangspunt is dat deze mate van overschrijding niet trendmatig is, anders is het restant onvoorzien niet toereikend.

Conclusie: reserve uit risicofonds voor overige risico's niet ruim bemeten. Wellicht niet toereikend als de risico's zich in ruime omvang voordoen, en optimalisaties of kostentoe rekening naar derden tegenvallen. Specifieke aandachtspunten zijn VAT-kosten/directievoering en

toezicht (overschrijding hier te verwachten) en de noodzaak om de overschrijdingen op overige VAT/advieskosten flink te beperken.

III. Specifieke risico's zeven hoofdcontracten

De zeven hoofdcontracten staan tegen hun actuele aanneemsommen in de projectfinanciën: EUR 641 mln prijspeil 2002 (EUR 610 mln prijspeil 2001). Met deze totale bouwsom blijft de NZL net binnen het budget volgens de raadsvoordracht. Hiertoe zijn geen kunstgrepen gedaan. We hebben geen besteksonderdelen bewust weggelaten. De aanbiedingen van de aannemers zijn conform het Programma van Eisen. Maar het spant er in de nu lopende onderhandelingen tot aan de afronding uiteraard wél om. Het gaat bij de risicoanalyse om de details. Per contract volgt hieronder een zo actueel mogelijk overzicht van mogelijke risico's:

- **Contract 2.2 Zinktunnel**
Aanneemsom EUR 54 mln (prijspeil 2001). Geen bijzonderheden. Klassiek RAW-bestek.
Conclusie: normaal risicoprofiel.
- **Contract 3.1/3.2 Passage CS/metrostation CS**
Bruto aanneemsom EUR 166 mln (prijspeil 2001). Verdeeld in klassiek RAW-deel (EUR 114 mln) en gezamenlijk engineering & construct-domein (EUR 41 mln). In het gezamenlijk domein (engineering en construct) zit een aantal risicovolle activiteiten (bouwputwanden onder het CS; inkoop van boorpalen, grout en diepwanden) waarvoor aannemer en gemeente de risico's delen. Hiertoe is een projectspecifieke risicoreserve opgenomen van EUR 9 mln, dit is aanzienlijk: ruim 20% van het engineering- en constructdomein. Als dat tóch tekort zou schieten, zullen verdere overschrijdingen ten laste moeten komen van de reserves onvoorzien.

In de nu af te ronden onderhandelingen zijn aandachtspunten en risico's:

- De aannemer wil over de volledige aanneemsom prijsindexering (in plaats van over ca 90% conform bestek). Eerste jaar is dit ca EUR 0,7 mln extra, aflopend tot einde project. Dit zullen we meenemen in het jaarlijks te berekenen saldo van index aannemers/index rijk/index gemeente.
- De aannemer heeft zijn financieringslasten op nihil gesteld. Dat houdt in dat de gemeente in zijn kasstroomanalyse voor dit contract rekening moet houden met een iets vroegere betaling van de termijnen. Het principe van betalen naar prestatie (opgeleverde producten) zullen we niet loslaten.
- Nog in onderhandeling zijn niet gehaalde optimalisaties/beoogde besparingen en enkele specifieke risico's (anders dan de hoofd risico's in het gezamenlijk domein). Ca EUR 1,5 mln.
- Enkele bijkomende posten die niet in het bestek staan, maar wél moeten gebeuren (platform in Y, tubexpalen proef, "nota van inlichtingen nr. 12"). Ca EUR 1,5 mln.
- Ontsluiting werkterrein op Stationseiland (ongeveer EUR 1 mln).

Conclusie: Risicovolle activiteiten in gezamenlijk domein. Risico's hiervan gedekt met aanzienlijke risicoreserve (>20%). In lopende onderhandelingen nog aantal kleinere risico's. Index en voorfinanciering naar saldo index gemeente en kasstroom. Rest zoveel mogelijk teruggelegd bij aannemer. Eindsaldo wordt gecompenseerd met een nog kleine marge in de aanneemsom en verder ten laste gebracht van de post onvoorzien.

- **Contract 3.3: Caissons Damrak**
Aanneemsom EUR 26 mln (prijspeil 2001). Geen bijzonderheden. Klassiek RAW-bestek.
Conclusie: normaal risicoprofiel.
- **Contract 4.2: Boortunnels**
Bruto aanneemsom EUR 141 mln (prijspeil 2001). Integraal engineering & construct. Van de bruto aanneemsom zit EUR 6 mln in de zg Risc Analysis Assessment Catalogue, totaal groot EUR 12

mln. Deze contractspecifieke risicoreserve is ca 10% van de bouwsom minus de mitigerende maatregelen. Dat percentage is "bedrijfstak-conform". Het grootste risico is het niet halen van de beoogde gemiddelde boorsnelheid.

Conclusie: Specifieke risicoreserve is realistisch.

- **Contracten 5.2/6.2/7.2: Rokin, Vijzelgracht, Ceintuurbaan**
Aanneemsom EUR 223 mln (prijspeil 2001). Verdeeld in klassiek RAW-bestek (EUR 147 mln) en onderdeel stelposten voor grond, grout en diepwanden (EUR 76 mln). In dit onderdeel stelposten zijn de marges realistisch, dat wil zeggen in beginsel voldoende om tegenvallers op te vangen.
Aandachtspunten:
 - (net als bij contract 3.1/3.2): deel van kosten van voorfinanciering naar gemeente. Zelfde oplossing als bij 3.1/3.2.
 - Werkterrein: extra kosten ca EUR 1 mln.Conclusie: risico's binnen aanvaardbare proporties.

IV. Overall-conclusie specifieke risico's zeven contracten

- Optelsom aanneemsommen blijft net binnen budget, maar geen kunstgrepen gedaan. Geen besteksonderdelen bewust weggelaten. Aanbiedingen aannemers conform PvE.
- Belangrijkste risico's via contractspecifieke reserves gedekt.
- Aantal kleinere posten nog in onderhandeling. Deels terug naar aannemer, deels naar gemeente.
- Continue zoektocht naar besparingen.
- Verdere overschrijdingen via normale procedure onvoorzien.

=====